

УДК 658:338.363

Шкода М.С., аспірант, (mlomova@ukr.net)©
Хмельницький національний університет

АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТІВ РОЗВИТКУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО РЕГІОНУ

У статті аналізується використання проектів розвитку в машинобудівній промисловості Хмельницького регіону. Сучасний стан розвитку машинобудування області. Розкрито склад проектів розвитку машинобудівних підприємств та заходів щодо активізації їх впровадження.

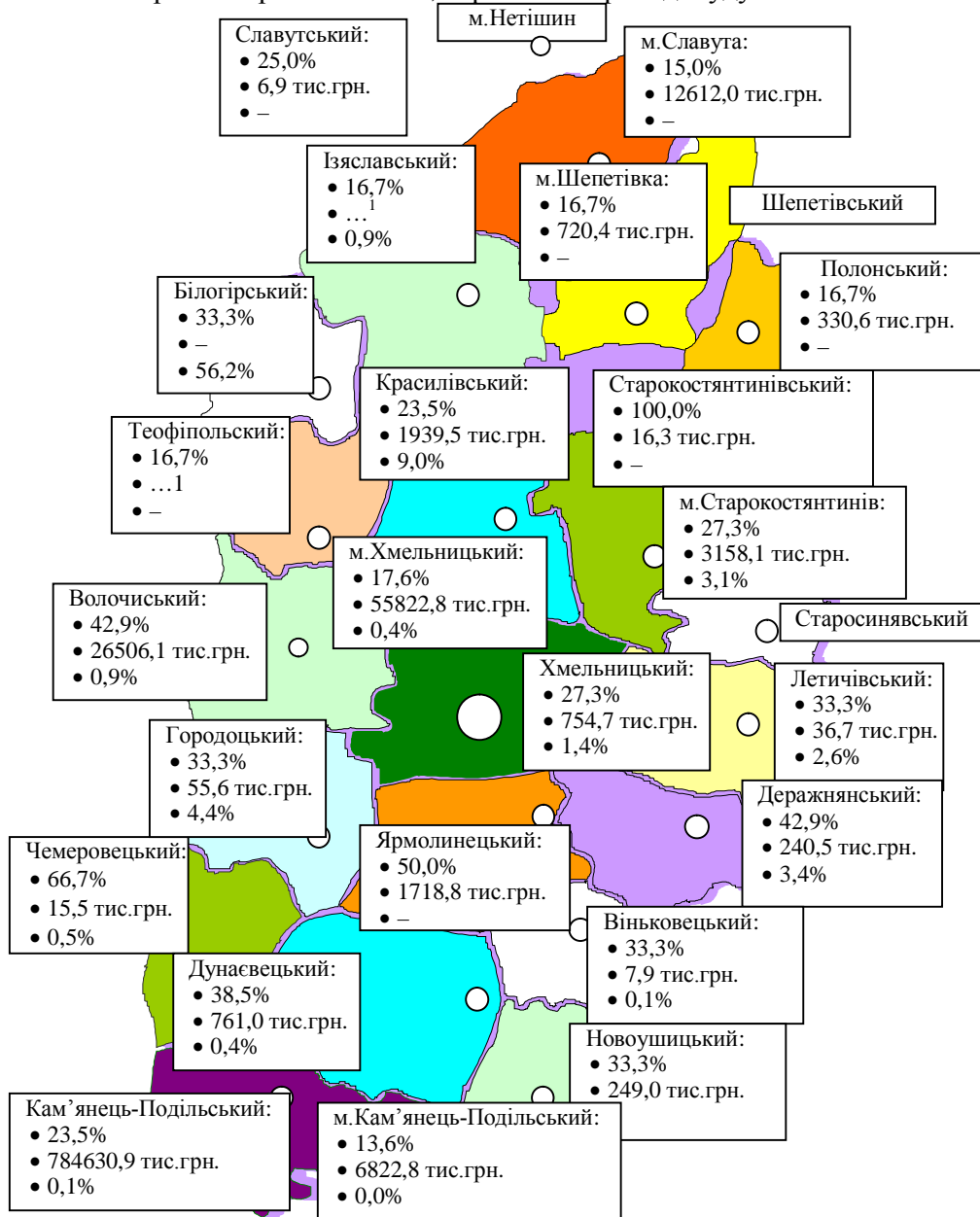
Ключові слова: проекти розвитку, промисловість, машинобудування, інновації, управління розвитком підприємства.

Постановка проблеми. Головна мета розвитку машинобудування України – задоволення внутрішнього попиту на машинобудівну продукцію, розширення присутності на зовнішніх ринках. Мету має бути досягнуто на основі перетворення машинобудування у конкурентоспроможний, ефективний, високотехнологічний і сприйнятливий для проектів розвитку комплекс, що динамічно розвивається. На сьогоднішній день в Хмельницькому регіоні лише 22,3% підприємств вважаються інноваційно активними. Реалізація нових проектів розвитку дозволить підвищити ефективність роботи галузі; прискорити відновлення основних фондів на основі збільшення обсягів інвестицій у машинобудівний комплекс і підвищення рівня вкладень у технологічні інновації; підвищити продуктивність праці та рівень заробітної плати на підприємствах і в організаціях машинобудівного комплексу; створити умови, що забезпечують соціальну стабільність у регіоні, для якого машинобудування є однією з базових галузей економіки.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми розвитку підприємств машинобудування вказується у працях вітчизняних вчених таких, як: Б.М. Данилишина [4], І.О. Горленко [10], Г.І. Євтушенко [10], О.В. Мукан [5] та багато інших. Однак, зважаючи на важливість галузі та динамічність змін актуальним є постійний моніторинг і оцінювання результатів діяльності машинобудівних підприємств. Серед публікацій, які присвячені проблемам машинобудівної галузі, можна визначити, наприклад, роботу [2], у якій розглянуто стан інноваційної діяльності у промисловості, проаналізовано моделі інновацій розвитку. У працях [4; 5] узагальнено наявні тенденції в машинобудуванні України, визначені основні проблеми та перспективи подальшого розвитку цієї галузі.

Дана обставина визначає актуальність та вибір теми цього дослідження. У зв'язку з цим формується мета даної статті. Відповідно, **метою дослідження** є аналіз впровадження проектів розвитку на підприємствах машинобудівної галузі Хмельницької області протягом кількох останніх років.

Виклад основного матеріалу. До машинобудування відносять виробництва, які входять до кількох десятків галузей і підгалузей. Залежно від кінцевої продукції, машинобудівні підприємства спеціалізуються на важкому, транспортному, електротехнічному, сільськогосподарському, радіоелектронному машинобудуванні, а також на виробництві устаткування для легкої та харчової промисловості, верстатно- і приладобудуванні.

Рис. 1. Впровадження проектів розвитку на промислових підприємствах Хмельниччини за 2011 рік (побудовано за даними [11])

Хмельниччина в свою чергу має потужний промисловий сектор економіки. Частка промислової продукції у загальному випуску галузей економіки перевищує 35%. За підсумками 2011р. в середньому у машинобудівній промисловості Хмельниччини зафіксовано приріст виробництва на 11,3% (рис.1) [11].

В ході аналізу виявлено, що у 2011р. проектами розвитку в промисловості області займалися 79 підприємств, або 22,3% обстежених промислових виробництв.

В середньому по регіону витрачається 898520,2 тис. грн. на здійснення інноваційних робіт на підприємствах, а частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції становить 2,1 %.

Серед адміністративних одиниць більшою за середню по області частка підприємств, які займаються проектами розвитку була в 16 регіонах, при цьому найвищу активність виявили підприємства Старокостянтинівського, Чемеровецького, Ярмолинецького, Волочиського, Деражнянського районів.

Аналіз діяльності машинобудівних підприємств за 2000–2011 роки свідчить про збільшення обсягу інноваційно активних підприємств (табл. 1). Проте їхня частка у структурі загальної кількості промислових підприємств коливається в межах 11,8–16,4%, що, безперечно, не досягає рівня розвинених країн світу, де частка підприємств, які займаються проектами розвитку як правило, складає 25–45%.

Таблиця 1

Кількість підприємств машинобудівної галузі, що впроваджували проекти розвитку з 2000-2011рр.

	Усього				Відсотків до загальної кількості Промислових підприємств			
	2000	2005	2010	2011	2000	2005	2010	2011
Усього	31	11	57	58	11,8	3,4	16,0	16,4
у тому числі:								
впроваджували нові або вдосконалені методи обробки або виробництва продукції	14	9	34	40	5,3	2,8	9,6	11,3
з них маловідходні ресурсозберігаючі, безвідходні	4	3	14	13	1,5	0,9	3,9	3,7
освоювали виробництво інноваційних видів продукції	31	7	21	36	13,0	2,2	5,9	10,2
з них нових видів техніки	11	2	6	9	4,2	0,6	1,7	2,5

Джерело: [6,7,11]

У період 2000–2011рр. проекти розвитку на своїх виробництвах впроваджували 58 підприємств, у тому числі вводили нові або вдосконалені види товарів – за 2000рік – 31 підприємство. Кількість інноваційно активних організацій в 2005 році суттєво зменшилась і налічувала 11 виробництв, вже починаючи з 2010 року їх число збільшилось і нараховувало 58 підприємств в 2011 році, 36 з яких освоювало виробництво нової продукції. Нові або суттєво вдосконалені технологічні процеси впровадили 40 підприємств, нові або вдосконалені методи логістики, доставки або розповсюдження продукції – 2, а нову або вдосконалену діяльність із підтримки процесів, таких як система матеріального обслуговування або операції щодо закупівель, обліку або розрахунків – 3 промислових підприємства [6-10].

Нові організаційні методи у своїй діяльності, організації робочих місць або зовнішніх зв'язків запровадили 35 підприємств. Випробували та запровадили нові маркетингові концепції у свою діяльність 23 підприємства [11].

Для покращення ситуації на підприємствах машинобудівної галузі рекомендовано використовувати два методи просування проектів розвитку – «вертикальний» та «горизонтальний». При вертикальному методі весь цикл зосереджений в одній організації з передачею результатів, досягнутих на окремих стадіях діяльності розвитку від підрозділу до підрозділу. Проте, застосування цього методу досить обмежене: або сама організація має бути потужним концерном, що поєднує всі види відділів, виробництв та служб, або підприємство повинно розробляти та випускати вузький спектр досить специфічної продукції, що не містить різномірних складових частин. Горизонтальний метод полягає в партнерстві та кооперації, при якому провідне підприємство є організатором проектів розвитку, а функції по створенню та просуванню продукції розподілені між учасниками [2].

Висновки. За результатами проведених досліджень стан, в якому знаходиться галузь машинобудування Хмельниччини, є критичним та потребує докорінної реформації. Одним з методів такої реформації є інтенсивне впровадження проектів розвитку в усіх його напрямках. Таким чином, розвиток підприємств машинобудівної галузі має базуватись на результатах інноваційної діяльності, яка направлена на використання результатів наукових досліджень та розробок для розширення і оновлення номенклатури та підвищення якості продукції, удосконалення технології їх виготовлення.

Література

1. Вплив торговельної політики на людський розвиток. Оцінка потреб України у галузі сприяння міжнародній торгівлі [Електронний ресурс] / І. Бураковський, В. Мовчан // Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки. Регіональне бюро програми розвитку ООН для Європи і країн СНД. – 2011. – Київ. Режим доступу: <http://europeandcis.undp.org/home/show/E9276F06-F203-1EE9-B8EEA405BDD8ACD6>.
2. Єфетова К.Ф., Тарасова Н.В. Інноваційний шлях розвитку вітчизняної промисловості // Інновації: практика та досвід. – 2007. – № 14. – С. 13-21.
3. Касич А.О. Стратегічні орієнтири інноваційного розвитку машинобудування України // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 7. – С. 32-40.

4. Машинобудування в Україні: тенденції, проблеми, перспективи; за заг. ред. чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. – Ніжин: ТОВ "Видавництво "Аспект-Поліграф", 2007. – 308 с.
5. Мукан, О.В. Формування систем корпоративного управління в машинобудуванні: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами" [Текст] / О. В.Мукан. – Львів, 2008. – 33 с.
6. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник [Текст]. – К.: Інформ.-видав. центр Держкомстату України, 2009. – 364 с.
7. Обсяги реалізованої промислової продукції // веб-сторінка Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Поточні зобов'язання за видами промислової діяльності // веб-сторінка Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Рентабельність операційної діяльності за видами промислової діяльності // веб-сторінка Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Розміщення продуктивних сил: посібник [Текст] / Л.Л Тарангул, І.О Горленко, Г.І Євтушенко. – К.: Акад. держ. податкової служби, 2000. – 264 с.
11. Статистичний щорічник України за 2011 рік [Електронний ресурс] / Держ.ком.статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – Режим доступу: <http://library.oseu.edu.ua/docs/StatSchorichnyk%20Ukrainy%202009.pdf>.

Summary

Shkoda M.S.

Khmelnitskiy National University

ANALYSIS OF PROJECTS DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN ENGINEERING INDUSTRIES IN KHMELNYTSKYI REGION

This article analyzes the use of development projects in the engineering industry of Khmelnytsky region. The current state of engineering field. Solves warehouse development projects engineering enterprises and activities to enhance their implementation.

Keywords: *development projects, industry, engineering, innovation, management development company.*

Рецензент – д.е.н., професор Шулський М.Г.